

‘Preventie van verzuim en uitval vergt een holistische blik’

SAMEN VERANTWOORDELIJK VOOR SOCIALE ZEKERHEID: DE ARBEIDSHYGIËNIST

Knelpunten zoals de toename van psychische klachten en een groeiend aantal ouderen met gezondheidsklachten ontstaan niet in een vacuüm. Ze zijn het gevolg van een systeem waarin structureel te weinig aandacht is voor de verbanden tussen risicofactoren, zegt **Bestuurslid ledencontacten Saskia Gorissen** van de **Nederlandse**

Vereniging voor Arbeidshygiëne (NVvA). Zij ziet dan ook volop kansen om via meer interdisciplinaire uitwisseling en analyse de preventie aan te scherpen. ‘Naarmate we beter samenwerken, zullen we de ervaringen rond individuele klachten en uitval vaker kunnen vertalen naar collectieve verbeteringen.’

Arbeidshygiënisten zijn gespecialiseerd in de zorg voor een gezonde werkomgeving. Leden van deze beroepsgroep streven ernaar werkenden te behouden voor ziekte of letsel door een zo effectief mogelijke bijdrage te leveren aan gezonde en veilige werkomstandigheden. Hierbij richten ze zich specifiek op het herkennen, beoordelen en beperken van chemische, biologische, fysische en ergonomische gezondheidsrisico's op de werkplek. De hiervoor benodigde combinatie van gezondheidskundige kennis en technologische expertise verklaart waarom het vak van de 4 kerndisciplines in de Arbowet het meest technische imago heeft. Toch verdient dat beeld volgens Gorissen enige nuancering. 'Uiteraard heb je voor het meten en beoordelen van de risico's op ons terrein technische kennis en vaardigheden nodig, maar de ene meting is de andere niet. Bij gevaarlijke stoffen moet je inderdaad uit de voeten kunnen met zeer specifieke apparatuur, normen en drempelwaarden om de risico goed te interpreteren. Bij bijvoorbeeld geluid en trillingen is de vereiste kennis echter beduidend beperkter en meer generiek van

OVER DEZE ARTIKELREKES

In een tijd van grote uitdagingen voor de sociale zekerheid moedigt het RSC graag iedereen in het werkveld aan om eigenaarschap te tonen. Of het nu op dossier- of stelselniveau is: niemand kan de huidige knelpunten alleen oplossen. We zullen het samen moeten doen. Dat begint met weten wie je collega-professionals zijn en wat hen drijft. Waar staan en gaan ze voor? Waar dromen of liggen ze wakker van? Hoe kijken ze naar het stelsel en de toekomst? Deze artikelenreeks stelt naast deze vragen telkens één beroepsgroep centraal.

aard.' Mede door deze variatie biedt het vakgebied volgens Gorissen veel ruimte voor specialisatie. 'Het is een breed en veelzijdig beroep waarin je prima als generalist kunt werken, maar desgewenst ook kunt focussen op de risico's die jou het meest liggen of interesseren.'

Sterk uiteenlopende achtergronden

De ruimte voor specialisatie sluit mooi aan bij de sterk uiteenlopende achtergronden die arbeidshygiënisten in de praktijk kunnen hebben. De opleiding is een tweejarig post hbo-traject waarvan de toegang openstaat voor afgestudeerden van een breed scala aan vooropleidingen op academisch en hbo-niveau. Deze variëren van Werktuigbouwkunde tot Biologie en van Toxicologie tot Health & Environment – en dat is nog maar een kleine greep uit de vele mogelijkheden. De opleiding combineert theorie met praktijkopdrachten. Studenten doen ervaring op binnen organisaties en sluiten hun opleiding af met een afstudeerproject of scriptie over een arbeidshygiënisch vraagstuk. Daarna kunnen ze zich nog afzonderlijk volgens de eisen voor persoonscertificering laten certificeren als arbokerndeskundige met de specialisatie Arbeidshygiëne. Gorissen wijst erop dat er naast dit alles ook voor bijvoorbeeld preventiemedewerkers, veiligheidskundigen en arbocoördinatoren een mogelijkheid is om zich in het vakgebied te verdiepen. 'De mbo-opleiding Middelbare Arbeidshygiëne (MAH) reikt professionals met ten minste mbo 4 werk- en denkniveau praktische handvatten aan. Denk aan het herkennen van gevaren en gezondheidsrisico's, het uitvoeren van eenvoudige blootstellings-

metingen en het toepassen van preventieve maatregelen. Hiermee slaan we een waardevolle brug tussen de specialistische arbeidshygiëne en de praktijk van bedrijven en instellingen. MAH-afgestudeerden zijn de aangewezen professionals om de adviezen van gecertificeerde arbeidshygiënisten op de werkvloer in de praktijk te brengen.'

'Ook bij psychische klachten speelt de gezondheid van de werkomgeving vaak een rol'

Analyseren en verbanden leggen

Wat arbeidshygiënisten in hun opleiding bovenal leren is analyseren en verbanden leggen. De aard van de risico's waar de beroepsgroep op focust maakt dit noodzakelijk, legt Gorissen uit. 'Of het nu om chemische stoffen, biologische agentia, fysische omstandigheden of lichamelijke belasting gaat: in ons vak sta je altijd voor de vraag wat hun aanwezigheid in de werkomgeving betekent. En omdat risicofactoren zich vaak tegelijk en door elkaar voordoen, moet je hierbij ook nagaan hoe ze op elkaar kunnen inwerken. Wat voor werk doet iemand? Speelt daarbij een risico van blootstelling aan bijvoorbeeld gevaarlijke stoffen? Hoeveel concentratie vraagt dat? Onder welke werkdruk moet de persoon in kwestie de vereiste concentratie opbrengen? Hoeveel mogelijkheden heeft hij of zij om die werkdruk zelf te regelen? Wat doet dit met de werkstress die zo iemand ervaart? En wat betekent dat weer voor het blootstellingsrisico? Preventie van gezondheids-

klachten, verzuim en uitval vergt een holistische blik.' Een goed beeld krijgen van de situatie is hierbij alleen mogelijk door samenwerking met anderen, weet ze uit ervaring. 'Als het maar enigszins kan, werk ik nauw samen met bedrijfsartsen en casemanagers. Vooral die laatste groep zit dicht op de werkvloer en hoort veel over de gezondheidsklachten die verzuim en uitval veroorzaken. Deze ervaringen op individueel niveau zijn voor mij onmisbaar om een scherp beeld te krijgen van wat er op collectief niveau in een bedrijf of branche speelt.'

'De ervaringen van casemanagers zijn voor mij onmisbaar'

Ervaringen vertalen naar verbetering

Recent RSC-onderzoek wijst uit dat de preventieve structuren in veel organisaties nog onvoldoende op dit soort uitwisseling van informatie zijn ingericht. Het is een beeld dat Gorissen vanuit de praktijk herkent: 'Als arbeidshygiënist ben ik voornamelijk gericht op het collectief. Hoeveel medewerkers hebben last van bijvoorbeeld huidklachten, en wat zegt dat over de bestaande maatregelen voor omgang met bepaalde stoffen? Kom ik om die reden met het verzoek om bij verzuim gericht naar dit soort klachten te vragen, dan sluit dat niet vanzelfsprekend aan bij de opdracht die een casemanager heeft gekregen. Want die luidt in de eerste plaats om een individuele medewerker te begeleiden. Vaak is er ook geen tijd of budget om heel veel meer te doen. Met als gevaar dat het daar dan stopt.' Tegelijkertijd is ze

ervan overtuigd dat meer interdisciplinaire uitwisseling en analyse grote kansen biedt om de preventie aan te scherpen. 'Naarmate we beter samenwerken, zullen we de ervaringen rond individuele klachten en uitval vaker kunnen vertalen naar collectieve verbeteringen. En dat is hard nodig, want er zijn nog altijd veel te veel mensen met gezondheidsproblemen door hun werk. Vaak openbaren die zich pas aan het eind van hun loopbaan, maar zijn ze het gevolg van jarenlange blootstelling aan bijvoorbeeld gevaarlijke stoffen, te zware fysieke belasting of te hard geluid. Willen we jongere generaties hiervoor behoeden, dan móeten we dit soort signalen oppikken en vertalen naar betere beschermingsmaatregelen.'

Ook van waarde bij psychische klachten

Het belang van deze vertaalslag reikt volgens Gorissen nadrukkelijk verder dan de terreinen die collega-professionals als vanzelfsprekend met arbeidshygiëne associëren. Als voorbeeld noemt ze het almaar toenemende verzuim door psychische klachten dat we momenteel zien. 'Ook bij zulke klachten kan overleg met onze beroepsgroep van grote waarde zijn, want ze ontstaan vrijwel nooit door één specifieke oorzaak. Het is juist nagenoeg altijd een samenspel van meerdere factoren, en maar al te vaak zijn daar ook factoren bij die te maken hebben met ongezond en onveilig werk. Onderschat bijvoorbeeld niet hoeveel stress het oplevert als mensen moeten werken in een niet goed opgeruimde werkplaats of met niet tijdig onderhouden machines. Want ga maar na: in zo'n rommelige omgeving vol gevaren kun je vaker je spullen niet vinden. Er worden meer fouten gemaakt die daarna

Saskia Gorissen

- **Leeftijd** 55 jaar.
- **Functie** bestuurslid ledencontacten.
- **Achtergrond** arbeidshygiënist, adviseur gezond en duurzaam werken, docent arbeidshygiëne.
- **Persoonlijk** yoga, kunst, natuur.
- **Ambitie** het vakgebied bekender maken bij werkgevers, collega-professionals én talentvolle mensen die een beroep met betekenis zoeken.
- **Site** [arbeidshygiene.nl](https://www.arbeidshygiene.nl)
- **LinkedIn**

weer hersteld moeten worden. Er is meer lawaai dat de communicatie bemoeilijkt en het gehoor beschadigt. Er vinden eerder incidenten en bijna-incidenten plaats met machines of gevaarlijke stoffen. Kortom, er ontstaat een stapeling van risico's. En die vergroten niet alleen de kans op blootstelling en lichamelijk letsel, maar hebben ook allemaal hun weerslag op het stressniveau en het mentale welbevinden.'

Collega's voor uitval behoeden

Gorissen wil arbeidshygiënist en casemanagers van harte aanmoedigen elkaar op te zoeken en de mogelijkheden voor samenwerking te verkennen. 'Voor veel medewerkers zijn casemanagers een

beduidend toegankelijker aanspreekpunt dan bijvoorbeeld de bedrijfsarts. Deze medische professional zien ze gedurende hun verzuim en re-integratie doorgaans ook veel minder vaak. Het intensievere contact met de casemanager zorgt voor een kleinere afstand en een lagere drempel. Er ontstaat eerder een vertrouwensband. Dit vergroot de kans dat relevante signalen en informatie op tafel komen.' Haar eigen beroepsgroep kan vervolgens een waardevolle bondgenoot en sparringpartner zijn bij zowel de re-integratie als de vertaling naar praktische preventieve adviezen, zegt Gorissen. 'Een arbeidshygiënist kan inzicht geven in de relatie tussen gezondheidsklachten en werkomgeving. Dat is

cruciaal om passende maatregelen te treffen. Niet alleen om de verzuimende werknemer succesvol en duurzaam terug te laten keren op de werkplek, maar ook om diens collega's voor uitval te behoeden. Precies *díe* slag moeten we veel vaker gaan maken.'

Over het RSC

Het Register Specialistisch Casemanagement (RSC) waarborgt de kwaliteit van gespecialiseerde begeleiding bij ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. We doen dit namens de professionele casemanagers die deze begeleiding verzorgen én namens de riskmanagers sociale zekerheid die sturen op de kaders waarbinnen dat gebeurt. Want bij beide beroepsgroepen levert gecertificeerde kwaliteit een onmisbare bijdrage aan een duurzaam inzetbare beroepsbevolking. En daarmee aan een stabiele en succesvolle samenleving.

register-rsc.nl